

Tilleggsnotat til behandling av søknad om tilleggsjord av 6. september 2026 og konsesjonsbehandling på gnr. 10 bnr. 5 i Flå

Vi har tidligere skrevet til kommunen om behov for tilleggsjord. Vi ønsker å komme med tilleggsinformasjon som vi mener er relevant for konsesjonsbehandlingen da Bjørn O. Hilde nå søker om konsesjon på gnr.bnr.10/5 som vi trenger som tilleggsjord.

Med godt naboskap inngikk vi en 10-årig jordleieavtale med tidligere eier og driver av gnr.bnr. 10/5 Ole O. Hilde som tok over gården i 1969. Dette ville gi oss mulighet til å drifte gården hans og utvikle videre drift hos oss, mens han var syk og under behandling, for så å skulle arve gården hans når han senere gikk bort. Vi viser også til uttalelser fra venner av Ole som underbygger dette. Under sykdoms-utredelsen døde Ole dessverre etter en uventet, rask forverring, før han fikk fullført testamentet sitt som det vises til i uttalelsene.

Da det så ble som det ble, har vi kommet med bud til Oles slektsarvinger om å kjøpe gården, da den er viktig for vår drift og utvikling. At vi har gitt dem (høyeste) bud på gården viser at vi er en reell kandidat og ikke bare er en teoretisk mulighet.

Kommunen skal behandle konsesjonssaker ut ifra konsesjonssøknaden. Søker søker om gården som tilleggsjord og har oppgitt at formålet med kjøpet er å effektivisere driften og bedre ressursutnyttelsen.

Etter konsesjonsloven skal forskjellige momenter særlig vektlegges med tanke på det mest ganglige for samfunnet og den ønskede lokale landbruksstrukturen. Det skal gi tjenelig og variert bruksstruktur både på kort og lang sikt.

Momentene som det skal legges særlig vekt på er: hensyn til bosetning, driftsmessig god løsning, skikkethet, hensynet til helhetlig ressursforvaltning og kulturlandskapet. Andre hensyn gis alminnelig vekt, og kommunen har i tillegg et skjønnsmessig handlingsrom, og kan bruke lokalt skjønn for å velge den beste samfunnsmessige og landbrukspolitiske løsningen for området.

Vi viser til tidligere innsendt brev om vår drift og behovet for tilleggsjord som vi ikke har mottatt svar på. Aktive gårdsbruk med kritisk behov for tilleggsjord skal prioriteres høyt. Konsesjonssøker har vært gårdbruker lenger enn oss, men landbruksdriften har aldri vært eneerverv og han har aldri forpaktet annen landbruksjord i kommunen for å øke sin produksjon/drift i sine 35 år som gårdeier. Det har heller ikke vært nevneverdig vedlikehold av egen låve eller investeringer i nytt landbruksutstyr og driftsbygning for fremtidig drift. Han har ikke eget landbruksutstyr til å høste kornet selv. Men han holder arealet i hevd så det ikke gror igjen.

Jordleieavtalen på gnr. bnr. 10/5 gjør at det er vi som drifter jorden de neste 10 årene.

Konsesjonssøker vil være 72 år når jordleieavtalen går ut. Det er vanskelig å se at han har avgjørende behov for tilleggsjord og følgelig er ikke hans erverv kritisk for hans videre drift i dag. Det er det derimot i langt større grad for oss.

Eksisterende investeringer skal tas i betraktning. Departementet har gitt føringer om at eksisterende og kapitalkrevende produksjoner, som husdyrdrift med store investeringer i driftsbygninger er, skal prioriteres, dersom det bidrar til å sikre en mer robust og levedyktig bruksstruktur i området.

Vi investerte i ny driftsbygning i 2024 med støtte fra Flå kommune og Innovasjon Norge for satsing på husdyrhold med sau.

Forvaltningspraksis i mange landbrukskommuner har derfor prioritert husdyrbrukerne over kornbønder ved tildeling av tilleggsjord fordi husdyrprodusentene har fjøs/driftsbygning som er kapitalkrevende og kapitalen er bundet i bygningsmassen. De er også økonomisk avhengig av et nært arealgrunnlag. En kornbonde har i større grad maskinkapital, som kan flyttes og tilpasses driften over tid. En husdyrbonde med sikret areal tolkes som en mer «robust» investering for samfunnet og landbruksforvaltningen enn en kornbonde som konkurrerer om det samme arealet og som primært ønsker arealet for ren volumøkning.

Hensikten med forvaltningspraksis er dermed at gårder som har bundet investeringsmidlene i bygg og anlegg, sikres nok jord til å være økonomisk levedyktige. Vi minner om at gårdsbruket 10/5 er blitt skilt ut fra vår gård i sin tid.

Ifølge tiltaksstrategien for jordbruket i Hallingdal (SMIL-midler) er de generelle satsingsområdene for jordbruket bl.a. *å stimulere husdyrhaldet i Hallingdal, og tiltak som fremjar beiting og dermed held kulturlandskapet ved like*. For Flå er delmålene som listet opp under. Her treffer vår drift godt på punktene slik vi driver i dag (se gul markering spesielt). Vi vil legge til at antallet husdyrbruk i Hallingdal har gått ned de siste årene, og kommunen har nå mulighet til å legge til rette for at vi kan beholde og videreutvikle et.

4.2. Flå

Hovudmål for landbruket i Flå:

- ✓ Oppretthalde flest mogleg av dei bruka som eksisterer i dag, styrke næringsgrunnlaget og busetjinga på desse og dermed også miljøet i bygda.

Hovudmål for jordbruket i Flå:

- ✓ Kommunen må leggje til rette for eit aktivt produsentmiljø som kan danne grunnlaget for stabil busetjing og auka sysselsetting innan eit miljøorientert jordbruk.

Delmål:

- ✓ Holde dyrka mark i hevd og hindre nedbygging av de beste areala
- ✓ Utnytte og auke jorda sin produksjonsevne
- ✓ Gardsbruka skal ha aktive eigarar
- ✓ Auke dyretalet
- ✓ Oppretthalde tal driftseiningar med husdyrproduksjon
- ✓ Oppretthalde tal driftseiningar av ein viss storleik
- ✓ Sikre nåverande sysselsetting innan tradisjonelt landbruk og auke sysselsettinga innanfor tilleggsnæringane knytt til landbruk
- ✓ Auka sysselsetting innan tilleggsnæringar i tilknytning til og utanom tradisjonelt landbruk
- ✓ Auke det samla inntektsgrunnlaget for gardbrukaren med familie
- ✓ Å oppretthalde et miljøvennleg og levande jordbruk
- ✓ Bevare og bruke kulturlandskapet på ein forsvarleg måte

Tiltak og planer for landbrukseiendommen er også et moment. Konsesjonssøker har ingen spesiell plan for utvikling av sitt gårdsbruk, han vil være 72 år når han kan drive jorden selv, og har heller ikke gjort noe større vedlikeholdsarbeid for fremtidsrettet drift, på sin eksisterende gård. Her mener vi at vi derfor på alle punkter scorer bedre enn konsesjonssøker ift. hans søknad, og vi har større behov.

I Kistefosdommen fra 2012 fastsetter høyesterett at «Konsesjon kan nektes dersom det finnes andre mulige kjøpere som kan ivareta hensynene i konsesjonsloven på en bedre måte enn konsesjonssøker. Det kreves ikke at alternativene er klarlagt i detalj og fremstår som sikre.»

Vi mener vi vil gagne jordbruket i Flå best, både på kort og lang sikt. Vi er mer næringsrettet i vår drift med landbruksdelen som hovedervert, og dekker flere av hensynene i konsesjonsloven med vår nåværende og planlagte satsing på husdyrhold, kornproduksjon, varierte drift og tilleggsnæring i landbruket, hvor vi nylig har fått godkjenning fra Flå kommune om bruksendring av stabbur for å lage gårdsbutikk. Kommunen skal også tenke i et langsiktig perspektiv og bør legge vekt på utvikling.

Konsesjonssøker har ingen fremtidsplaner for utvikling av driften i sin søknad, og man kan forvente at han vil fortsette sin drift som han gjør i dag. Hvis kommunen ønsker å satse på gårdbrukere som satser og utvikler gårdsbrukene sine med familie, med aktiv beitebruk, med liv og aktivitet på gårdene og tilleggsnæringer, bør avgjørelsen i denne saken være enkel.

Konsesjonslovens opplisting over hva som skal legges vekt på er ikke uttømmende og andre relevante momenter skal tas med. Selv om det skal legges særlig vekt på noe, kan det være annet som har avgjørende betydning når det samlet trekker i retning av en annen løsning enn å gi søker konsesjon. Vi minner om at kommunens avgjørseler kan være basert på fritt skjønn (ref. M2-2021) og korrigerende momenter og subjektive hensyn kan tillegges vekt dersom avgjørelsen ellers byr på tvil og bli avgjørende. Dette er spesielt relevant i denne saken.

Vi mener også at Oles ønsker bør vektlegges i behandlingen av søknaden. Han var en dyktig bonde som bodde på gården i 82 år, drev gården sin fra 1969-2025 (56 år) og har vært til stor hjelp og forbilde for flere av bøndene i bygda over to mannsaldre. Han kjente godt til vår drift, planer og vår kompetanse.

Oppsummering

Målet for saksbehandlingen er å avklare om konsesjonssøkers formål med ervervet gir de mest gagnlige eier- og bruksforhold for Flå-samfunnet. Det skal foretas en helhetsvurdering basert på konsesjonslovens formål (jf. rundskriv M1-2021).

Vi minner om at kommunen også kan stille vilkår om avståelse av deler av eiendommen (jf. rundskriv M1-2021).

Vi mener at helhetlig vektning av forholdene i denne saken tydelig tilsier at konsesjonssøknaden under behandling bør avslås til fordel for tilleggsjord til vår drift og eiendom gnr.bnr. 10/6 og håper kommunen og politikere kommer til samme konklusjon.